

Список використаних джерел:

1. Красільнікова О. Компетентнісний підхід як основа філософії освіти / О. Красільнікова // Філософія освіти. Вісник КНТЕУ. – 2018. – №1. С. 147–153.
2. Буга Н.Ю. Становлення наукової та інноваційної діяльності у вищих навчальних закладах / Н.Ю. Буга // Економіст. – 2006. – № 9. – С. 60–64.
3. Устименко Ю.В. Інноваційні педагогічні технології – професійні вміння сучасного викладача / Ю.В. Устименко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/education/57375/
4. Наказ МОН «До 2024 року в 26 українських школах пілотуватимуть проект з розвитку м'яких навичок. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/do-2024-roku-v-26-ukrayinskih-shkolah-pilotuvatimut-proyekt-z-rozvitku-myakih-navichok-nakaz-mon>
5. Залужна С. HardSoftskills: 5 навичок, які допоможуть дитині стати затребуваною у майбутньому / С. Залужна. – [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://osvitanova.com.ua/posts/2540-hard-soft-skills-5-navychok-iaki-dopomozhut-dytyni-staty-zatrebuvanoi-u-maibutnomu>]

**ПОГЛЯДИ А. МАКАРЕНКА НА ПРЕВЕНТИВНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
ТА МОЛОДІ**

*Сінаєвська О.Д.
Херсон, Україна*

Сьогодні в Україні відбуваються соціально-економічні та політичні зміни, що певною мірою негативно впливають на характер взаємодії усіх учасників освітнього процесу. Зазначене детермінує зниження рівня вихованості учнівської молоді. Водночас зростає рівень правопорушень серед школярів та посилюються ризики поширення шкідливих звичок серед підлітків. Це актуалізує проблему превентивного виховання в закладах загальної середньої освіти. Для попередження негативних проявів поведінки школярів необхідно проводити системну роботу в окресленому напрямі. Важливість питання орієнтує освітян на звернення до педагогічної спадщини А. Макаренка. Тож необхідним вважаємо розгляд принципів формування колективу як основи превентивної освіти.

Колективом вважається організована форма об'єднання людей на основі цілеспрямованої діяльності. Відповідно дитячий колектив тлумачиться як об'єднання дітей, згуртованих спільною корисною діяльністю (навчанням, працею, спортом, громадською роботою). Колектив керує своєю діяльністю, є носієм моральних переконань, сприяє формуванню морально цінних стимулів та регулює поведінку, взаємовідносини індивідів [5].

Принципи формування колективу, за А. Макаренком, мають віддзеркалення в сучасних формах превентивної діяльності. Одну з провідних ролей виникнення асоціальної поведінки відіграє дитячий колектив. Він має

можливість впливати як позитивно, так і негативно на становлення молодого покоління. Антон Семенович визнавав проблеми існування дітей з девіантною поведінкою. Він наголошував на силі педагогічного впливу, який може здійснювати вчитель на особистість. Тому ми і розглядаємо це питання в розрізі сучасності.

Антон Семенович розробив принципи співробітництва, які полягають у тому, що спілкування педагогів та учнів базується на дружніх взаєминах, повазі вчителя до особистості учня, вірі в його сили і можливості. Класик обґрунтував також основні принципи розвитку колективу: відповідальної залежності, гласності, перспективних ліній і паралельної дії [3]. Вони залишаються актуальними і сьогодні, в умовах розвитку превентивної шкільної освіти.

В. Оржеховська розглядає превенцію як дії з метою профілактики, пом'якшення, коригування тих умов, що сприяють фізичним або емоційним порушенням, виникненню соціологічних проблем. Педагог визначає превентивну педагогіку як педагогіку, яка вивчає причини формування і розвитку відхилень у поведінці людини, методи їх попередження, подолання, виправлення. Саме педагогічний аспект попередження асоціальних явищ у поведінці індивіда є визначальним. Педагогізація профілактичної діяльності проявляється в наповненні виховним змістом і акценту роботи з молоддю, що переноситься на особистість, не відсторонюючись від неї [4].

А. Макаренко вважав, що дітей слід привчати розв'язувати конфлікти без сварок і бійок, боротися зі спробами насильства. У сучасному суспільстві це явище називають булінгом.

Педагог також наголошував на необхідності вироблення правильних звичок [2]. Лише за наявності режиму в житті людини, правильної організації сну і відпочинку буде відбуватися зміцнення і збереження нашого здоров'я. В свою чергу шкідливі звички заважають бути успішними в житті.

Антон Семенович визначав, що дисципліна виступає формою суспільного добробуту людей. А сама дисциплінованість є результатом виховного процесу в цілому, результатом зусиль самого колективу дітей, що виявляються в усіх сферах його життя [3]. Учні іноді занадто захоплюються процесом та забувають про вимоги. Тому слід сформувати навичку дитини своєчасно виконувати встановлені правила, що є однією з педагогічних цілей превентивної роботи.

Класик вважав, що мажор, бадьорість колективу забезпечуються злагодженістю й організованістю його, крім того, єдністю, активністю людей і одночасно вмінням гальмувати себе, коли потрібно. Особливою формою гальмування є ввічливість, яку треба всіляко рекомендувати вихованцям [3]. Ввічлива людина вміє слухати та передбачати можливу реакцію іншої людини. Ввічливість формує особистість, яка в майбутньому зможе стати гідним громадянином суспільства.

Ж. Лук'янчук, детально розглянувши положення А. Макаренка про основи виховного середовища, центральним визначив такі: спільна діяльність, що є фундаментом колективу, зв'язок з іншими колективами, ритуали,

традиції, ігрові елементи, естетика дисципліни і дитяче самоврядування, почуття захищеності й радісний мажорний тон, наявність перспектив розвитку, вихователь є центром і основним двигуном усієї системи колективних відносин [1].

Отже, А. Макаренко створив міцну педагогічну основу для превентивної діяльності з важковиховуваними дітьми. Сформульовані ним принципи важливо використовувати педагогам у роботі з учнівським колективом. На нашу думку, виховну систему А. Макаренка слід використовувати як основу у процесі превентивної роботи з важковиховуваними дітьми, яка сприятиме формуванню позитивних соціальних якостей, правильних звичок школяра, визначенню правильної соціальної орієнтації.

Список використаних джерел:

1. Лук'янчук Ж. Педагогічна спадщина А.С. Макаренка як основа превентивного виховання важковиховуваних дітей / Ж. Лук'янчук // *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. – 2013. – № 3 (29). – С. 296–302.
2. Макаренко А. Методика виховної роботи / Антон Макаренко. – К.: Радянська школа, 1990. – 366 с.
3. Ніжинський М. Життя і педагогічна діяльність А.С. Макаренка: творчий шлях / Микола Ніжинський. – К.: Радянська школа, 1958. – 293 с.
4. Оржеховська В. Превентивна педагогіка : навч. посіб. / В. Оржеховська, О. Пилипенко. – Черкаси : Вид. Чабаненко Ю, 2007. – 120 с.
5. Фіцула М. Педагогіка : навчальний посібник / Михайло Фіцула. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 230 с.

СУТНІСТЬ ТА ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

*Стаднікова О.В.,
Полтава, Україна*

Комунікація (від лат. *communico* – робити спільним: ділитися, наділяти, обмінюватися, радитися, повідомляти, спілкуватися, приєднувати, зв'язувати, з'єднувати, брати участь) – це процес та стан взаємодії людини з внутрішнім і зовнішнім світами, на основі яких «Я» усвідомлює себе, відкриває та актуалізує свою онтологічну, аксіологічну та телеологічну «замість» через знаходження й визначення себе в «іншому» [1].

Соціально обумовлений процес передачі інформації та обміну думками та почуттями між людьми у різних сферах пізнавально-трудової та творчої діяльності – це комунікація. Під час даного процесу відбувається встановлення контактів між усіма суб'єктами взаємодії при використанні та створенні узагальнюючого змісту переданої та прийнятої інформації. При вивченні цього процесу з психологічної точки зору, науковці звертають увагу ще і на поведінку людей під час комунікації.